

TSK LOJİSTİK SİSTEMİNİN DESTEKLENMESİ VE GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK SASAD ÖNERİLERİ

Bu çalışma, savunma sanayii sektörü adına SASAD'ın, TSK lojistik sisteminin desteklenmesi ve geliştirilmesine yönelik değerlendirme ve önerileri derlemek ve SSM'nin kullanımına sunmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Rapor, aşağıda isimleri yer alan ve SASAD SEYU Kurulu tarafından görevlendirilen Lojistik Çalışma Grubu eliyle hazırlanmıştır.

Üye	Firma
Ercan ERTÜRETEN	OTOKAR
Sami Tarık VESKE	TAI
Behçet KARATAŐ	ASELSAN
Bora ÖZTÜRK	ASELSAN
Bülent E. BEYOĞLU (Koordinatör)	FNSS

Savunma Sanayii Müsteşarlığımızın lojistik sistemi geliştirme çabalarına destek olması ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin operasyonel etkinliğine katkıda bulunması dileğiyle,

Lojistik Çalışma Grubu

SASAD

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ	4
1. DURUM TESPİTİ.....	5
2. ÖNERİLER.....	6
2.1. Lojistik Destekleme Paradigmasında Değişim Zamanı	6
2.2. Entegre Lojistik Destek (ELD) Yaklaşımı	6
2.3. TSK Mülkiyetindeki Tesislerden Faydalanılması	7
2.4. Lojistik Hizmet İhtiyaçları	7
2.5. Önerilen Yaklaşım	8
2.5.1. Yeni Sözleşmeler Kapsamında Tedarik Edilecek Sistemlerin Desteklenmesi	8
2.5.2. Halen TSK Envanterinde Bulunan Ve Yurtiçi Firmalar Tarafından Üretilmiş Sistemlerin Desteklenmesi	8
2.5.3. Yabancı Kaynaklardan Tedarik Edilmiş Bulunan ve Bakım İdame Güçlüğü Yaşanan Sistemlerin Desteklenmesi İhtiyacı	9
3. SONUÇ	9

TSK LOJİSTİK SİSTEMİNİN DESTEKLENMESİ VE GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK SASAD ÖNERİLERİ

YÖNETİCİ ÖZETİ

2000'li yıllarla birlikte Türk savunma sanayiinin tüm sektörlerinde çeşitli özgün ve milli sistemler yerli firmalarımız tarafından tasarlanmış, üretilmiş ve TSK kullanımına verilmiştir. Yine bir o kadar özgün ve milli sistemin de yerli firmalarımız tarafından geliştirilmekte olduğunu ve kısa süre içerisinde silahlı kuvvetlerimizin envanterine gireceğini söyleyebiliriz. Savunma sanayimiz istisnai durumlar hariç TSK ihtiyaçlarına yerli çözümler geliştirmeye muktedirdir. Hatta firmalarımız kendi ürünlerini ihraç etmekte; bu sistemlerin bakım-idamelerini yurtdışında dahi gerçekleştirebilmektedir.

Buradan hareketle, lojistik sistemimizin mevcut durumuna ilişkin tespitlerimiz ve sanayimiz tarafından desteklenmesine yönelik önerilerimiz aşağıda özetlenmiştir:

- Garanti süreci sonrasında yerli üreticilerin ürünleriyle bağlantısı kopmaktadır.
- Sistemlerin idamesinde kullanılacak orijinal yedek parça temininde mevcut sistem sıkıntılar yaşamaktadır. Lojistik sergileri, tersine mühendislik ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun zorlu koşulları altında çözüm üretilmeye çalışılmaktadır. Pek çok sistem/platform için ABMK'ları, yerli/yabancı üreticileri ile 4734 kapsamında destek sözleşmeleri imzalamaya başlamıştır.
- Tepeden bir bakışla, lojistik hizmet ihtiyaçlarının 3 ana kategoride ele alınabileceği değerlendirilmektedir: (1) Yeni sözleşmeler kapsamında tedarik edilecek sistemlerin desteklenmesi ihtiyacı (2) Halen TSK envanterinde bulunan ve yurtiçi firmalar tarafından üretilmiş sistemlerin desteklenmesi ihtiyacı (3) Yabancı kaynaklardan tedarik edilmiş bulunan ve bakım idame güçlüğü yaşanan sistemlerin desteklenmesi ihtiyacı.
- Söz konusu ihtiyaçların karşılanmasına yönelik olarak geliştirilecek yeni yaklaşımda, entegre lojistik desteğin SSM tarafından yapılacak sözleşmeler eliyle, yurtiçi firmalardan hizmet alımı şeklinde gerçekleştirilmesinin en doğru yöntem olacağı değerlendirilmektedir.
- Hizmet alımına özel, basit ve modüler (ihtiyaca göre kullanılabilir maddeler) bir lojistik sözleşme taslağının SSM bünyesinde geliştirilmesine ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir. Bunun için sanayi temsilcilerinin de katılacağı bir çalışma grubunun ivedilikle kurulması önerilmektedir.
- SSM tarafından yayımlanacak Teklife Çağrı Dosyalarının, standart ayrı bir cildinin de -zorunlu SK/O sözleşmesinde olduğu üzere- "Lojistik Destek Sözleşmesi" ve eklerini kapsayan isterlerden oluşması düşünülmelidir.
- Askeri fabrika ve bakım birliklerinde ciddi altyapı yatırımları bulunmaktadır. Bu altyapılardan azami ölçüde istifade edilmelidir. Ancak bunun mevcut döner sermaye mevzuatı ile yapılması mümkün görülmemektedir. Kolaylaştırıcı bir takım hukuki düzenlemelerin yapılması kaçınılmazdır.
- Mevcut organik yeteneklerin/altyapının kısa kaldığı alanlarda (stok yönetimi, orijinal malzeme temini, arızaya hızlı müdahale, mühendislik ihtiyaçları, test imkânları, vb.) sistemlerin üreticisi olan yerli firmaların tamamlayıcı rolü üstlenmesi mümkündür.
- Lojistik sisteminde ihtiyaç duyulan gelişimin ve dönüşümün gerçekleştirilebilmesi için ilgili tüm tarafları (SSM, TSK, Sanayi temsilcileri) bir araya getirecek bir sürecin SSM tarafından başlatılması önemli katkı sağlayacaktır.

TSK LOJİSTİK SİSTEMİNİN DESTEKLENMESİ VE GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK SASAD ÖNERİLERİ

1. DURUM TESPİTİ

Türk savunma sanayiinin 2000'li yıllarla birlikte ciddi bir gelişim gösterdiği ve Türk Silahlı Kuvvetlerini modern, milli, özgün savunma sistemleri ile donatma noktasında önemli bir seviyeye ulaştığı görülmektedir.

Tüm sektörlerde çok çeşitli özgün ve milli sistemler yerli firmalarımız tarafından tasarlanmış, üretilmiş ve TSK kullanımına verilmiştir. Yine bir o kadar özgün ve milli sistemlerinde yerli firmalarımız tarafından geliştirilmekte olduğunu ve kısa süre içerisinde silahlı kuvvetlerimizin envantere gireceğini söyleyebiliriz. Aşağıda bahse konu sistemler için özet bir tablo hazırlanmıştır.

	Kara platformları	Deniz platformları	Havacılık ve uzay	Elektronik	Diğer
Envantere girmiş yerli sistemler	2,5-5-10 tonluk tekerlekli taktik araçlar; KOBRA ve EJDER YALÇIN gibi iç güvenlik maksatlı araçlar; KİRPİ mayına karşı korumalı araçlar, yüzücü hücum köprüleri (SYHK), zırhlı iş makineleri (AZMİM), zırhlı muharebe ve personel taşıyıcı araçlar (ZMA ve GZPT)	Süratli müdahale botları, çeşitli sahil güvenlik ve kıyı emniyet gemileri, karakol gemileri, çeşitli lojistik destek gemileri, MİLGEM, sismik araştırma gemisi, ikmal gemisi	ATAK, Hürkuş, çeşitli insansız hava araçları (ANKA, Çaldıran, Karayel, Bayraktar)	Radarlar, ED/ET sistemleri, IR kamera, görüş sistemleri, karıştırıcılar, atış ve komuta kontrol sistemleri	Simülatörler, sonar
Envantere girecek yerli sistemler	ALTAY ana muharebe tankları, tekerlekli ve paletli silah (OMTAS ve CORNET) taşıyıcı araçlar, ZAHA, özel maksatlı tekerlekli zırhlı araçlar, hava savunma platformları	Havuzlu çıkarma gemileri, fırkateynler, denizaltılar, hava yastıklı çıkarma aracı	Uydular, FX yerli savaş uçağı, bölgesel jet uçakları, genel maksat helikopter, özgün helikopter, Taarruzi İHA	Aktif koruma sistemi	Tank ve ZMA güç grupları (motor ve transmisyon)

Yukarıdaki tablo gösteriyor ki; silahlı kuvvetlerimiz artık önemli oranda yerli ürünler ile donatılmaktadır ve savunma sanayimiz istisnai durumlar hariç TSK ihtiyaçlarına yerli çözümler geliştirmeye muktedirdir. Hatta firmalarımız kendi ürünlerini ihraç etmekte; bir takım sistemlerin bakım-idamelerini yurtdışında gerçekleştirmektedir.

Bununla birlikte mevcut lojistik sistemimiz, sistemlerin neredeyse tamamının yurtdışından temin edildiği günlerin varsayımları üzerine kuruludur. Buna ilaveten, kamunun tabi olduğu bürokratik düzenlemeler de mevcut lojistik sistemimizi ciddi sıkıntılara sokmaktadır.

Garanti sonrasında yerli üreticilerin ürünleriyle bağlantısı kopmaktadır. Oysa bakım, idame, arıza verilerinin üreticilere geri beslemesi ve alınacak mühendislik desteğiyle performans ve operasyonel etkinliğin iyileştirilmesi mümkündür. Diğer taraftan, sistemlerin idamesinde kullanılacak orijinal yedek parça temininde mevcut sistem sıkıntıları yaşamaktadır. Lojistik sergileri, tersine mühendislik ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çerçevesinde çözüm üretilmeye gayret edilmektedir.

2. ÖNERİLER

2.1. Lojistik Destekleme Paradigmasında Değişim Zamanı

Mevcut lojistik sistemimizin arzu edilen performansı maalesef ki sağlayamadığı; TSK envanterine giren sistemlerin yurtiçi sanayi eliyle üretilmekte olduğu ve savunma sanayimizin ulaşmış olduğu seviye de dikkate alındığında, lojistik destekleme yaklaşımının planlı bir Entegre Lojistik Destek (ELD) yaklaşımı ile güncellenmesinin kaçınılmaz olduğu görülmektedir.

Bahse konu güncellenmenin mevcut şartları doğru okuyarak yapılması önem arz etmektedir. Yeni paradigma ile şekillenecek entegre lojistik destek sistemi;

- Savaş ve barış durumlarında ihtiyaçlara cevap verebilmelidir (TSK'nın görev yaptığı her yerde).
- Yüksek (beklentileri karşılayan seviyede) operasyonel etkinlik sağlamalıdır.
- Çevik (hızlı) ve maliyet etkin olmalıdır.
- Mevcut altyapı ve kabiliyetleri (askeri fabrikalar dahil) en verimli şekilde kullanabilmelidir. Stratejik bir gereklilik olmadıkça mevcut altyapı ve kabiliyetlerin tekrarlanmamasına dikkat edilmelidir.
- Gerekecek hukuki düzenlemeleri (GoCo vb.) hayata geçirebilmelidir.
- Lojistik ürün/hizmet (ILS goods and services) alımlarında ve sözleşmelerinde uzmanlaşmış bir yapı eliyle yürütülmelidir.
- Lojistik faaliyetlerde yerlileştirme ve sanayileşme fırsatını dikkate almalıdır.
- Lojistik destek sürecindeki işletim ve destek verisinin yerli sanayiye tasarım girdisi (geri besleme) olarak dönüşünü sağlayabilmelidir.
- Son kullanıcı, proje yönetim makamı ve yüklenici arasında hızlı ve güvenli iki yönlü veri akışını sağlayarak operasyonel etkinliği temin edebilmelidir.

2.2. Entegre Lojistik Destek (ELD) Yaklaşımı

"Bütünleşik (Entegre) Lojistik Destek" çözümünün tasarım süreci öncesinde, tedarik makamı ve kullanıcı istekleri doğrultusunda analiz edilmesi, planlanması ve sağlanması büyük önem taşımaktadır. Hâlihazırda tedarik edilmiş ve kullanımda bulunan sistemler için bir "Ürün Destek" sözleşmesinin öngörülmesi durumunda, ELD yaklaşımı ile desteklenebilirlik analizlerinin yine bu sözleşme öncesinde gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir.

Fiziksel lojistiğin sağlanabilmesi için öncelikli olarak fonksiyonel lojistik süreçlerin tüm paydaşların hemfikir olacağı belirli standartlara göre tanımlanması gerektiği unutulmamalıdır. Analiz ve planlama olmadan etkin bir ELD sağlanması çok güçtür.

Yeni tedarik edilecek sistemler için kullanıcının nicel ve nitel desteklenebilirlik isteklerinin fonksiyonel lojistik yaklaşımı ile tasarıma entegre edilmesi gerekmektedir. Halen envantere mevcut yurtiçi kaynaklı sistemler için de tasarım/mühendislik verisi

doğrultusunda ELD süreçleri iŐletilerek destek alt yapısının planlanması ve sağlanması mümkündür. YurtdıŐı kaynaklı ve TSK envanterindeki mevcut sistemler için ise tersine mühendislik, mevcut teknik veri paketi (işletim ve bakım teknik yayınları), son kullanıcı işletim ve destek verileri doğrultusunda aynı ELD sürecinin iŐletilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda son kullanıcının talebi olan operasyonel etkinliğe yönelik olarak, ürün performansı ve ürün desteği arasında maliyet etkinlik ekseninde ömür devri planlamasının, desteklenebilirlik analizleri ile gerçekteŐirilmesi önem arz etmektedir. Bunlara ilaveten;

- Tasarım süreçleri baŐlamadan Yüklenici ve Kullanıcı'nın Bakım Konsepti/Bakım Seviyeleri konusunda hemfikir olup, ürün destek konseptine ait nicel/nitel gereksinimlerin, gerektiğinde alt gereksinimler türetilerek ELD yaklaşımı ile Tasarıma ve Alt Yüklenicilere iletilmesi, ürüne entegre edilmesi,
  - n Tasarım ve Kritik Tasarım aŐamalarında mr Devri Maliyet Analizleri ile sadece ürün/prototipin değil, destek maliyetinin de hesaplandığı "Toplam Sahip Olma Maliyeti"nin değerlendirilerek tasarım ve destek kararlarının gözden geçirilmesi,
  - Belirlenen Bakım Konsepti/Bakım Seviyeleri doğrultusunda Lojistik Destek Analizleri'nin (Bakım Görev Analizi ve Onarım Seviyesi Analizi) yapılarak maliyet etkin bir performans, destek dengesinin sağlanması; Tasarımın sonlanıncaya kadar maliyet etkin bir performans, destek dengesi doğrultusunda ELD ile iteratif bir etkileŐimde bulunması,
  - Alt yüklenicilik sözleşmelerinde de ELD unsurlarının hassasiyetle takip edilmesi
  - İŞletim ve bakım verilerinin Kullanıcı'dan Yüklenici'ye standartlara uygun bir şekilde geri besleme ile sağlanması
- da önemli diğer hususlardandır.

2.3. TSK Mülkiyetindeki Tesislerden Faydalanılması

TSK mülkiyetindeki tesislerin firmalar tarafından iŐletilmesine yönelik bir niyet oluşması halinde, konunun kapsamlı bir çalışma ile araŐtırılması faydalı olacaktır. Ciddi bir altyapı ve kabiliyete sahip bu tesislerin yerli firmalar tarafından kullanılması ya da iŐletilmesinin faydalı olabileceği değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, ilgili uzmanlık alanlarından oluŐturulacak bir ekip ile TSK mülkiyetindeki tesislerin yerinde incelenmesi; personel, cihaz, yedek parça, destek ekipmanlarının, vb. mevcut durumu gösterir raporların hazırlanması değerlendirilebilir. Söz konusu tesislerden etkin şekilde faydalanılabilmesi için gerekli olabilecek mevzuat değerliklerinin yapılması sağlanmalıdır.

2.4. Lojistik Hizmet İhtiyaçları

Güncelleme ihtiyacını somuta indirgemek gerekirse; lojistik hizmet ihtiyaçlarının 3 ana kategoride ele alınabileceği değerlendirilmektedir:

- Yeni sözleşmeler kapsamında tedarik edilecek sistemlerin desteklenmesi ihtiyacı

- Halen TSK envanterinde bulunan ve yurtiçi firmalar tarafından üretilmiş sistemlerin desteklenmesi ihtiyacı
- Yabancı kaynaklardan tedarik edilmiş bulunan ve bakım idame güçlüğü yaşanan sistemlerin desteklenmesi ihtiyacı

2.5. Önerilen Yaklaşım:

2.5.1. Yeni Sözleşmeler Kapsamında Tedarik Edilecek Sistemlerin Desteklenmesi

- 3 kategori içerisinde bu grup, SSM liderliğinde ve TSK'nın ürün destek talep ve yaklaşımlarını da dikkate alarak öncelikli olarak ele alınmalıdır.
- SSM tarafından yayımlanacak Teklife Çağrı Dosyalarının, standart ayrı bir cildinin de -zorunlu SK/O sözleşmesinde olduğu üzere- "**Lojistik Destek Sözleşmesi**" ve eklerini kapsayan isterlerden oluşması düşünülmelidir. Bu durumda tedarik edilecek sistem için ihtiyaca özel sıfırdan bir lojistik destek sistemi tasarlanabilecektir. Prototip sözleşmeleri dâhil, ELD isterleri TÇD'de ayrı ve mecburi bir cilt olarak yer almalıdır.
- Ana yüklenicinin yabancı olduğu durumlarda da bu yaklaşım (yurtiçinde çözüm ortağı bir sanayi firması eliyle bakım-idame zorunluluğu getirilmesi) sayesinde lojistik destek hizmetinin yerleştirilmesi sağlanabilecektir.

2.5.2. Halen TSK envanterinde bulunan ve yurtiçi firmalar tarafından üretilmiş sistemlerin desteklenmesi

- Bu tip ürünler için de ürün destek ihtiyaçları doğrultusunda ELD yaklaşımı ile desteklenebilirlik analizlerinin yapılması mümkündür.
- Son dönemde TSK, üretici firmalar ile çeşitli bakım-idame sözleşmelerini 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çerçevesinde yapmaktadır.
- Bu tip sistemlerin tedarikleri sürecinde bir takım bakım-idame altyapısı askeri fabrikalara ve birliklere kurulmuş ve organik yetenek kazanılmıştır. Aynı zamanda, sistemin üreticisi olan yerli firmalarda da bu yetenekler mevcuttur. Dolayısı ile mevcut altyapının en verimli ve etkin şekilde kullanılacağı bir modele ihtiyaç bulunmaktadır.
- Prensip olarak yurt içinde üretilmiş sistemlerin bakım-idame-onarımlarının sistemin üreticisi firma yükümlülüğünde yapılmasının en etkin yöntem olacağı değerlendirilmektedir. Ancak bu süreçte askeri fabrika ve birlik imkânlarının azami ölçüde kullanılması esas olmalıdır. Dolayısı ile bu yaklaşım "**TAMAMLAYICI LOJİSTİK DESTEK**" modeli olarak adlandırılabilir. Yani, organik yeteneklerin (mevcut altyapı) kullanıldığı; kısa kaldığı alanlarda (stok yönetimi, orijinal malzeme temini, arızaya hızlı müdahale, mühendislik ihtiyaçları, test imkânları, vb.) ise sistemin üreticisi firmanın sorumluluğu üstlendiği bir proje yaklaşımı çözüm olabilecektir.
- Son dönemde ABMK'ları ve Lojistik Komutanlıkları bünyesinde zaten bu tip sözleşmeler imzalanmaya başlamıştır (bkz. KOBRA ve KİRPİ araçları bakım-idame-

onarım sözleşmeleri). Ancak bu sözleşmeler 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümleri çerçevesinde düzenlenmeye çalışılmakta; arzu edilen etkinlikte anlaşmalar yapılmasında zorluklar yaşanmaktadır.

- Bu tip sözleşmelerin SSM bünyesinde bir proje olarak yürütülmesinin, esnek bir mevzuat ile daha etkin sonuçlar alınmasını temin edeceğine inanıyoruz.
- Desteklenecek sistem ve buna ilişkin sahip olunan organik yetenekler çerçevesinde, her ihtiyaç için özgün bir iş tanımı ve sorumluluk paylaşımı gerektirecektir.

2.5.3. Yabancı kaynaklardan tedarik edilmiş bulunan ve bakım idame güçlüğü yaşanan sistemlerin desteklenmesi ihtiyacı

- Son dönemde TSK, yabancı firmalar ile de çeşitli bakım-idame sözleşmeleri yapmaktadır.
- Buna karşın, halen kullanımda olan yabancı kaynaklı sistemlerin yerli firmalarımızca desteklenmesi yönünde talepler de kullanıcı tarafından firmalarımıza iletilmektedir. Bunun için belirli bir **hazırlık/geçiş dönemine ve daha esnek bir sözleşme tipine ihtiyaç duyulacaktır.**
- Envanterde mevcut yabancı menşeli sistemlerin yerli firmalarca desteklenmesi talep ediliyor ise, tersine mühendislik, mevcut teknik veri paketi, işletim ve destek verileri doğrultusunda ELD yaklaşımı ile desteklenebilirlik analizlerinin yapılması mümkündür.
- Bulunabilirlik yönetimi (Obsolescence Management), tersine mühendislik ve altsistem ve parça yerileştirme ya da gerektiğinde modernizasyon çalışmaları büyük önem taşıyacaktır.

3. SONUÇ:

- Askeri sistemlerin yurtdışından temin edildiği varsayımı üzerine kurulu mevcut lojistik sistemimizde paradigma değişimi ihtiyacının, hem **silahlı kuvvetlerimizin etkinliği ve harbe hazır oluşu** hem de ülkemizin ekonomik menfaatleri açısından kaçınılmaz olduğu değerlendirilmektedir.
- Yeni yaklaşımda **entegre lojistik desteğin SSM tarafından yapılacak sözleşmeler eliyle yurtiçi firmalardan hizmet alımı şeklinde gerçekleştirilmesinin** en doğru yöntem olacağı değerlendirilmektedir. Lojistik sistemin, barış durumunda olduğu gibi savaş durumlarında da etkinliğini sağlayacak tedbirler getirmelidir.
- Planlamalardaki odak noktası sistemlerin lojistik açıdan desteklenmesinden ziyade **sistemlerin ömür devri boyunca maliyet ve operasyonel etkin yönetimi** olmalıdır. Sözleşmede ömür devri faaliyetlerine ilişkin sorumluluklar belirlenerek tüm paydaşların uzun vadeli planlar yapması sağlanabilecektir.
- Nihai ve kalıcı bir çözüm olmamakla birlikte, sözleşmelerdeki **garanti maddelerinin yeniden kurgulanması** ve uzatılması yoluyla da geçiş döneminin yönetilebileceği, geçici bir rahatlama sağlanabileceği değerlendirilmektedir.

- Askeri fabrika ve bakım birliklerinde ciddi altyapı yatırımları bulunmaktadır. Yeni yaklaşımda bu altyapılar azami ölçüde kullanılmalıdır. Ancak bunun mevcut döner sermaye mevzuatı ile yapılması mümkün olmamaktadır. Kolaylaştırıcı bir takım **hukuki düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.**
- İhtiyaç duyulan dönüşümün gerçekleştirilebilmesi için **ilgili tüm tarafları (SSM, TSK, Sanayi temsilcileri) bir araya getireceği bir çalışmanın SSM tarafından başlatılmasına** ihtiyaç vardır.
- Hizmet alımına özel, basit ve modüler (ihtiyaca göre kullanılacak maddeler) bir **lojistik sözleşme taslağının SSM bünyesinde geliştirilmesine ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir.** Bunun için sanayi temsilcilerinin de katılacağı ayrı bir çalışma grubunun ivedilikle kurulması önerilmektedir.